

Straški mejnik

Srečko Vidic

Prehod v novo brezno. FOTO SREČKO VIDIC

Leto 2008 je bilo v vseh pogledih jamarško nadvse uspešno. Poleg intenzivnih raziskav na Poljanski gori in odkritju najgloblje Dolenjske jame smo bili dejavni tudi v bližini Novega mesta, točneje deset minut vožnje po luknjasti cesti iz Prečne proti vrhu Kamenškega hriba, ki je v bližini Velikega Lipovca. Tu smo raziskali mogočno brezno, ki smo mu nadeli ime Straški mejnik. Upali smo namreč, da se nam bo končno uspelo prebiti do podzemne Temenice, ki s svojim skrivnostnim in nedostopnim tokom že vrsto let buri domišljijo jamarjev. S tem bi postavili nekakšen mejnik dosedanjim raziskavam na tem koncu – in od tu tudi ime jame.

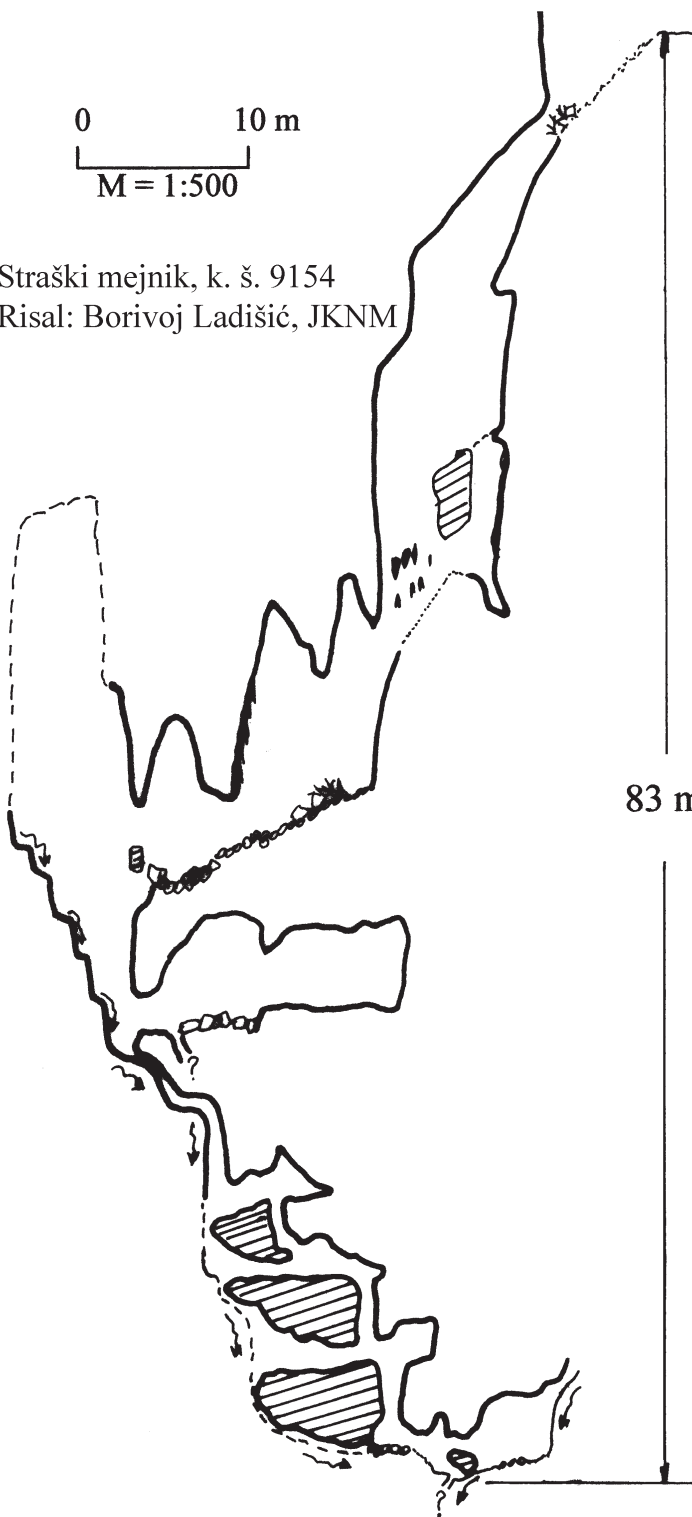
Vse skupaj se je začelo pravzaprav že kakšno leto prej, ko sva z Borivojem Ladišičem sistematično raziskovala Ajdovsko planoto oziroma Straški hrib ali Straško goro, kot ji pravijo domačini. Poleg številnih novih jam

in brezen sva odkrila tudi omenjeno. Pokazal nama jo je domačin. Februarja 2007 sva se prvič spustila vanjo in dosegla 40 m globine. Jama naju je s svojo veličino takoj prevzela. Ker nisva pričakovala, da bo šla še globlje, nisva imela dovolj vrvi. K sreči se je konec vrvi iztekel ravno sredi mogočne podorne dvorane, zato se je dalo veliko pregledati tudi brez pomoči dodatne vrvi. Na enem koncu dvorane se je jama nadaljevala s 15 m globokim breznom, v katerega smo se številčno nekoliko okrepljeni spustili tri tedne kasneje. Na globini 56 m nas je zaustavila neprehodna ožina. Vanjo je tekel manjši vodni curek, ki priteka v brezno 20 m više skoraj pod vrhom kamina iz lepo vidnega pritočnega rova. Treba je omeniti, da je bilo takrat deževno obdobje. Dež nas je pričakal tudi pri vrnitvi iz jame v poznih večernih urah. Bili smo enotnega mnenja, da bo treba vložiti v razširitev ožine ogromno truda in časa, zato smo jamo teden dni kasneje razopremili.

A misel o podzemni Temenici nam ni dala miru. Poleti istega leta smo se vanjo spet vrnili. Z Jožetom Tomšičem sva se zagrizeno lotila ožine in jo uspela v enem jurišu premagati. Nadaljevanje je bilo odprto. Zakaj smo potem, ko je bilo nadaljevanje prehodno, kar naenkrat odnehali, mi pa še danes ni jasno. Miniti je moralo skoraj

0 10 m
M = 1:500

Straški mejnik, k. š. 9154
Risal: Borivoj Ladišić, JK NM

leto in pol, da smo se spet navdušili nad jama in dejstvom, da gre jama naprej. Prvo novembrsko nedeljo leta 2008 smo Jernej Tramte, Borut Ponikvar in jaz na pot odrinili že zelo zgodaj. Do že znanih delov v jami je napredovanje potekalo tekoče in brez težav. Te so se začele, ko smo prišli do razširjenega prehoda, pod katerim se je videlo približno 10 m brezna. S seboj smo imeli precej opreme, ki je že tako ozek prehod še dodatno otežila. Za nameček so bili na več mestih nekakšni ostri robovi, tako da smo vsi

Priprave na širjenje ožine. FOTO JERNEJ TRAMTE

raztrgali kombinezone. Kot da nismo imeli že dovolj preglavic, sem raztrgal še transportno vrečo in cel kup potrebne opreme je padel v neprehodno razpoko.

Desetmetrsko brezno smo naposled premagali in obstali pred zelo ozko vertikalno razpoko, ki se je nekaj metrov niže nekoliko razširila. Razpoka je bila na trenutke tako ozka, da smo morali dobesedno izdihniti, da smo lahko spolzeli skoznjo. A je nekako šlo. Enako je bilo ob povratku. Ta je sledil kmalu, kajti v nadaljevanju nas je zaustavila nova ožina, ki smo ji priznali premoč. Dosegli smo 70 m globine in obstali pred ožino, pod katero se je videlo okoli 7 m brezna. Bili smo nekoliko razočarani, vendar ne preveč. Vedeli smo, da se jama nadaljuje, a da nas ne bo kar tako spustila v svoje nedrje, in s tem smo se sprijaznili.

Minila sta dva tedna in spet smo se v isti sestavi zapodili proti dnu jame. Tokrat je šlo brez raztrganih kombinezonov in podobnih nevšečnosti. Lotili smo se mukotrpnega širjenja ožine, ki je bila videti kot nekakšen zelo ozek meander, vendar v navpični smeri. Delo je šlo počasi od rok, prepočasi. Postopoma se nas je začela lotevati nejevolja, gristi nas je začel mraz, na živce nam je šlo blato, ki ga je bilo iz akcije v akcijo več. Edina svetla točka je bila, da se je iz globine slišalo šumenje vode, ki ga do tedaj nismo zaznali. To nas je navdajalo z upanjem, da smo morebiti na pravi poti, na poti, ki pelje k podzemni Temenici. Z mešanimi občutki smo z akcijo zaključili in se osvobodili ozkih, mrzlih sten in po desetih urah pokukali v meglen, turoben dan, ki se je že rahlo nagibal proti večeru. Ožina je tokrat zmagala.

Decembra 2008 pa so se razblinile jamarske sanje o dosegu tako zaželene podzemne struge Temenice. Garaške, mrzle in mokre pravljice je bilo konec na globini 83 m, kjer se pri nekakšnem križišču (razcepu) združita dva vodna kraka. Nadaljujeta se združena v velik tolmun skozi 15 cm širok meander naprej v globino. Kaj se skriva v nadaljevanju, je težko ugibati. Po vsej verjetnosti so to stopnjasta brezna z ozkimi prehodi, skozi katera buči voda in se kakih 150 m globlje razlije in porazgubi v Temenici. Netopirji, ki so se ves čas poigrali z nami, so dober pokazatelj, da mora biti spodaj še nekaj večjega, tudi prepah je govoril temu v prid. Pa vendar so ožine naredile svoje. Potrebni so bili kar osem akcij, da smo se sploh prebili do točke, kjer smo se dokončno sprijaznili z dejstvom, da z glavo skozi zid (v preozek meander) pač ne gre!